

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 7

*Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Державне управління та місцеве самоврядування в Україні
в контексті європейської інтеграції”,
м. Київ, МАУП, 17 листопада 2011 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2012

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 11 від 21.12.11)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Державне управління та місцеве самоврядування в Україні в контексті
європейської інтеграції”, м. Київ, 17 листоп. 2011 р. / редкол.: А. М. Подо-
ляка (голова) [та ін.]. — 2012. — 382 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної
конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становлен-
ню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у
різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів
і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і су-
спільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління
персоналом (МАУП), 2012

© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2012

ЗМІСТ

Головатий М. Ф. Суспільство і держава: концептуальні засади взаємодії у процесі суспільно-політичних трансформацій та модернізації політичної системи України 7	Гапоненко В. А. Формування міжнародного іміджу України як складової державної політики євроінтеграції..... 74
Гай-Нижник П. П. Інститут державних повітових комісарів, повітових Національних Рад та жандармерії у ЗУНР..... 17	Дікареєв О. І., Волинець О. В. Геополітичний та гео економічний вимір енергетичної політики 78
Баєва О. В. Державне регулювання загальнообов'язкового соціального медичного страхування 32	Калита Л. В. Особенности использования PR в спортивном менеджменте 82
Білоус А. О., Корсуненко Л. І. Теоретико-правові основи аналізу поняття інституту державної служби 37	Качмарський Є. І. Європейські вектори реформування місцевого самоврядування в Україні ... 87
Дикареєв А. И., Дзявилько Е. А., Джан Веньчжун, Хоанг Динь Чай Сравнительная характеристика дипломатии циркумполярных стран и Шанхайской организации сотрудничества 44	Кондратюк Т. В. Сучасна сімейна політика держави як ключовий різновид державної управлінської політики 90
Утвенко В. В. Місцеве самоврядування України в контексті європейської інтеграції: історична генеза та сучасність 48	Лазоренко Л. В. Удосконалення технології прийняття управлінських рішень у державному секторі економіки 97
Баєва О. В., Старих Л. В. Державне регулювання вищої освіти України в умовах інтеграції в європейський освітній простір 55	Новальська Н. І. Актуальні питання підготовки фахівців з адміністративного менеджменту для сектору державного управління 101
Буркун І. Г. Вдосконалення структури органів місцевого смоврядування 64	Павленко В. В. , Павленко В. Л. Європейський досвід державного управління: податкова система Великої Британії 106
Галайдюк В. В. Професійна підготовка молоді до державного управління 65	Петракова К. О. Соціальна правова держава як політичний інститут: становлення, проблеми розвитку 118
	Сацький П. В. У боротьбі за безнадійну справу (деякі аспекти дипломатичної діяльності В. Липинського)..... 122

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ТА ГЕОЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Становлення і розвиток української державності, вип. 7, с. 78–81

Складна мозаїка проектів транспортування нафти переконливо свідчить про розгортання “великих перегонів” між зацікавленими сторонами. Слід наголосити, що безпека транспортних коридорів перетворюється на важливу, а часом і головну складову державної політики як на етапі ухвалення рішення про той чи інший варіант створення транспортних коридорів, так і на етапі його наступного функціонування. Отже, процеси глобалізації висунули на порядок денний питання про трансьрегіональну безпеку як важливу складову системи глобальної безпеки. На перше місце виступають гео-економічні проблеми. Якщо геополітику як поняття винайшов Рудолф Челлен і це дисциплінарне спрямування утвердилося як наука про просторовий вимір політичних інтересів, то творцем геоекономіки у тому ж сенсі вважають Едуарда Лутвака: це він оголосив у 1990 р., що після “холодної війни” в контексті загального страху перед ядерною зброєю і при особливих відносинах, що зберігаються між країнами Заходу, поведінку провідних держав визначатиме головним чином “геоекономіка” як втілення “логіки конфлікту в грама-

тиці торгівлі”. Така геоекономіка вимагає розробки прийомів економічної оборони і наступу, спрямованих до головної мети, — “забезпечення, можливо, повної зайнятості для свого населення”, а якщо знадобиться, то й за рахунок населення чужих країн.

Для авторів італійської монографії “Геоекономіка” Карло Жана і Паоло Савони геоекономіка — це принцип об’єднання політики всіх економічних установ і структур будь-якої країни в єдину стратегію, що враховує загальносвітову ситуацію, зокрема, стан руху капіталу та фінансових ринків, які самі обирають маршрути і дії на зразок де їм платити, а краще б зовсім не платити податки. Італійські геоекономісти розвивають логіку Лутвака про можливість виступити в ролі інтегратора загроз. Проте, на їхню думку, в умовах розмивання національних економічних меж загрозу несе не соціальний бунт бідних, а бунт багатих, який виражається у “втечі” капіталів. Особливою формою такого бунту стає підрив національної згуртованості в успішних містах і регіонах, які все менше спираються на підтримку держави і не зацікавлені в підтримці сусідніх бідних територій.

Проте якщо Лутвак розділяє поняття “геоекономіка” від поняття “геополітика”, то для корпусного генерала Жана геоекономіка є концепцією, яка є похідною від геополітичних розробок і її органічною складовою з особливою методологією, а не її альтернативою. Це геополітична логіка в спеціальному варіанті. Це “логіка потоків” — ресурсних і, зокрема, фінансових, яка працює в традиційному геополітичному контексті, а саме — геостратегічному, специфіка якого полягає не стільки у використанні військової сили, скільки в її “територіально-політичній зацікавленості”. Проте між Лутваком, Жаном разом з колегами є багато спільного. А саме спосіб представлення геоекономічного мислення не інакше як державного, як політичного курсу, що забезпечує живучість національної держави, тобто етатизм.

Особливо гостро етатизм практикується в питаннях енергетичної безпеки. У міжнародній енергетичній безпеці виокремлюють такі тісно взаємопов’язані аспекти, як військово-політичний, фінансовий, екологічний, технологічний та економічний. Військово-політичний аспект пов’язано з тим, що існує небезпечна поляризація світового ПЕК, коли на одному з його полюсів знаходяться країни з високим рівнем енергозабезпеченості, а на другому — країни, які перебувають в енергетичній бідності й відсталості. Існування таких полюсів при високій залежності ряду країн і навіть регіонів від імпорту енергоносіїв слугує фактором зростання міжнародної напруги, яка може перерости у військове проти-

стояння. Крім того, не спостерігається значних зрушень у структурі енергоспоживання практично всіх країн світу, тобто нафта залишається переважним видом енергетичних ресурсів у споживанні. Орієнтація світового енергоспоживання на один-два енергоносії в умовах постійних коливань кон’юнктури призводить до нестабільності фінансово-кредитного становища імпортерів та експортерів і тим самим створює економічну основу для міжнародних конфліктів. Наступним каналом взаємозалежності енергетики і вектором міжнародної політичної безпеки виступає трансрегіональна транспортна інфраструктура ПЕР. В умовах нерівномірності географічного розподілу природних енергетичних ресурсів також існує постійна загроза конфліктів. Саме тому в США, наприклад, у контексті “енергетичної безпеки”, підкреслюють пріоритетність завдань із забезпечення надійності постачання.

Країни Заходу обумовили імпорту нафти, газу й особливо нафтопродуктів необхідністю виконання жорстких екологічних вимог. Країни-експортери змушені нести значні витрати на модернізацію своїх виробничих потужностей. Захист навколишнього природного середовища стає в ряді розвинених країн високорентабельним бізнесом. Тільки в США у виробництві засобів контролю за станом навколишнього природного середовища, боротьби з різноманітними видами забруднення і в самій природоохоронній діяльності зайнято майже 6 млн осіб, які дають понад 300 млрд дол. річного прибутку.

Саме провідні країни й генерують принципи забезпечення міжнародної енергетичної безпеки через свої міжнародні організації та об'єднання. Концепція єдиної стратегії країн "вісімки" у сфері енергетичної безпеки зародилася у 2000 р. під час зустрічі лідерів провідних держав на Окінаві й отримала подальший розвиток на зустрічі в Санкт-Петербурзі у 2006 р. ГЕБ трактується як сукупність умов національної безпеки кожної з країн, які залежать від енергетичного фактора та в поєднанні з безпекою всієї світової спільноти. Таке визначення дає можливість врахувати інтереси всіх країн виробників, транзитерів і споживачів енергоресурсів — багатих, бідних і т. д. за їх колективної участі у створенні надійної основи динамічного і стійкого розвитку цивілізації на довгострокову перспективу.

Основні положення стратегії країн "вісімки" із забезпечення ГЕБ включають: стабілізацію світового енергетичного ринку; створення нових потужностей у сфері інфраструктури цього ринку; надання допомоги найбіднішим країнам (як виробникам, так і споживачам енергії); створення системи оперативного реагування на загрози ГЕБ; нейтралізацію екологічних наслідків розвитку світової енергетики; розробку нових технологій у сфері енергетики, у тому числі альтернативних джерел енергії.

Крім засобів військового захисту нестабільних нафтоекспортуючих регіонів, необхідно вживати всіх доступних заходів для вирішення таких проблем, як: захист від короткостро-

кових потрясінь; безпосередньо направляти кошти для ГРР і розробку в конкретні програми та географічні регіони, багаті на ПЕР.

Упродовж останніх 15 років створювалась нормативна база енергетики, проте й нині більшість багатих ПЕР регіонів усе ще має малоефективні стратегії управління, особливо в галузі захисту інвестицій.

У зв'язку з проведенням Санкт-Петербурзького саміту Кабінет Міністрів України поширив заяву, у якій, зокрема, зазначалося, що Україна як одна з найбільших у світі країн, що здійснюють транзит енергоносіїв, є інтегрованою складовою європейського енергетичного простору. Українська сторона і нині дотримується принципів побудови на ринкових засадах в енергетичній сфері справедливих, прозорих та взаємовигідних відносин між усіма учасниками процесу — виробниками, транзитерами і споживачами енергоресурсів. Про це свідчать участь України в Договорі до Енергетичної хартії, процес приєднання до Договору про Енергетичне співтовариство, укладення у грудні 2005 р. Меморандуму між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі, зусилля, спрямовані на налагодження конструктивного діалогу з Європейською комісією, РФ, Туркменистаном та іншими прикаспійськими країнами — експортерами нафти і газу.

Запорукою стабільного функціонування європейського енергетичного ринку Україна вважає безумовне виконання постачальниками, транзитерами та споживачами енергоресурсів своїх договірних зобов'язань.

Українська сторона рішуче відкидає використання енергетичних важелів як засобу політичного тиску, а також наголошує на надійності України як держави, що здійснює транзит енергоносіїв.